

5. Бондарук Т.Г. Зарубіжний досвід оподаткування та можливості його застосування в Україні. *Збірник наукових праць Національного університету державної фіскальної служби України*. 2018. №1. С. 56–66.

6. Taxation Trends in the EU. Data for the EU member states and Norway. URL: [https://ec.europa.eu/info/index\\_en](https://ec.europa.eu/info/index_en).

**Кізима Тетяна Олексіївна**

*Д.е.н., професор кафедри фінансів ім. С. І. Юрія  
Тернопільського національного економічного університету*

**Мельник Леся Любомирівна**

*Головний спеціаліст Фінансового управління Трускавецької міської ради*

## **ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ БЮДЖЕТУ МІСТА В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ**

В сучасних умовах розвитку національної економіки одним із важливих факторів збільшення фінансової спроможності територіальних громад є формування та подальший розвиток фінансової незалежності органів місцевого самоврядування. Відтак забезпечення сталого розвитку таких територій в умовах фінансової децентралізації стає пріоритетним завданням органів місцевого самоврядування в Україні.

Теоретико-методологічним проблемам ефективного формування та раціонального використання фінансових ресурсів місцевих бюджетів України присвячені праці вітчизняних науковців: С. Буковинського, О. Василика, А. Даниленка, О. Кириленко, В. Кравченка, І. Луніної, І. Лютого, В. Опаріна, К. Павлюк, О. Романенко, В. Федосова, І. Чугунова, С. Юрія та ін. Проте, незважаючи на численні дослідження у цій царині фінансової науки, проблеми фінансової незалежності місцевих бюджетів потребують подальших ґрунтовних та системних досліджень.

Загальновідомо, що економічний розвиток будь-якої держави безпосередньо залежить від фінансової стабільності її територіальних громад. Досвід підтверджує, що влада на місцях нині має справу із досить складними і певною мірою загрозливими проблемами, вирішення котрих можливе лише за умови активізації економічного зростання та підвищення суспільного добробуту територіальних громад.

Передусім зазначимо, що українські вчені розглядають проблему фінансової спроможності місцевих органів влади з позиції «можливості самостійного розв'язання питань комплексного фінансового забезпечення економічного і соціального розвитку даної території, що входять до компетенції відповідного рівня місцевого управління» [1, с. 160].

При визначенні стратегічних векторів розвитку місцевих бюджетів важливою компонентою є формування і виконання дохідної частини таких бюджетів. Адже від ефективності формування доходів місцевих бюджетів залежить виконання органами місцевого самоврядування відповідних функцій, насамперед щодо соціального захисту населення, надання освітніх послуг, послуг охорони здоров'я, розвитку житлово-комунального господарства тощо.

У сучасному зростанні економіки міста Трускавець важливу роль відіграла фінансова децентралізація, яка сприяла стрімкому розвитку усіх сфер життєдіяльності міста. Тож проаналізуємо детальніше специфіку децентралізаційних процесів та їх вплив на формування бюджету міста Трускавець у 2019 році.

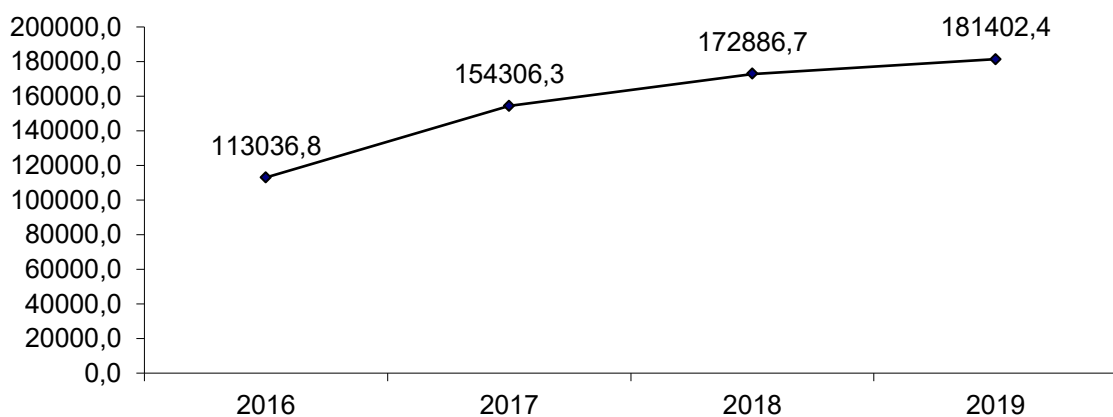
Передусім зазначимо, що при формуванні проекту бюджету на 2019 рік були враховані основні прогностичні макропоказники економічного і соціального розвитку міста, надані відділом планування та інвестицій управління розвитку курорту, та основні завдання бюджетної політики щодо забезпечення збалансованості і стійкості бюджетної системи. Відтак при формуванні дохідної частини бюджету на 2019 рік були враховані: статистичні показники, які використовуються при розрахунку прогностичних надходжень податків та зборів, прогностичні макропоказники Мінекономрозвитку на 2019 рік за I сценарієм,

затверджені постановою КМУ від 11.07.2018 р. № 546; зміни податкового законодавства щодо ставок окремих податків і зборів; фактичне виконання дохідної частини бюджету за результатами 2015-2018 років; підвищення у 2019 році прожиткового мінімуму та мінімальної заробітної плати і встановлення її у розмірі 4173 гривень; збереження у 2019 році норми щодо зарахування 13,44% акцизного податку з пального; збереження на 2019 рік спрощеної системи оподаткування для платників податків єдиного податку I–IV груп.

Враховуючи вищевикладене, обсяг доходів бюджету міста на 2019 рік (без врахування трансфертів) був розрахований у сумі 190731,6 тис грн, у т. ч.: загальний фонд – 181402,4 тис грн, спеціальний фонд – 9329,2 тис грн. [2].

Показники доходів бюджету міста на 2019 рік, порівняно із виконанням 2018 року (без трансфертів), збільшилися на 1803,2 тис грн. Причому по загальному фонду вони збільшилися на 8515,7 тис грн за рахунок збільшення поступлень податку на доходи фізичних осіб, податку на майно та єдиного податку. По спеціальному фонду показники зменшилися на 6712,5 тис грн або на 42% за рахунок зменшення поступлень від продажу землі, пайової участі забудовників, відчуження майна комунальної власності та власних надходжень бюджетних установ [2].

Доходи загального фонду бюджету міста без врахування міжбюджетних трансфертів склали 181402,4 тис грн, що більше надходжень 2017 року на 27096,1 тис грн та 2018 року на 8515,7 тис грн (рис. 1).



**Рис. 1. Динаміка доходів загального фонду бюджету міста Чернівці без урахування міжбюджетних трансфертів у 2016-2019 роках [2]**

Видатки бюджету міста Трускавця за загальним і спеціальним фондами на 2019 рік були заплановані в обсязі 296695,8 тис грн, у т. ч. за загальним фондом – 260567,3 тис грн та спеціальним фондом бюджету – 36128,5 тис грн, з них видатки бюджету розвитку - 30929,3 тис грн [2].

В обсязі видатків загального фонду враховано реверсну дотацію в сумі 1298,4 тис грн., видатки за рахунок освітньої субвенції – 25575,8 тис грн, медичної субвенції – 21518,3 тис грн, видатки за рахунок субвенцій на програми соціального захисту населення – 58025,2 тис грн, на здійснення видатків у сфері освіти за рахунок освітньої субвенції (оплата праці працівників інклюзивно-ресурсного центру) – 844,9 тис грн [2].

При розрахунку прогнозних показників видатків міського бюджету на соціально-культурну сферу враховано соціальні стандарти, доведені листом Міністерства фінансів України від 3 серпня 2018 року № 05110-14-21/20720 «Про особливості складання проектів місцевих бюджетів на 2019 рік» – запровадження з 1 січня 2019 року мінімальної заробітної плати в розмірі 4173 гривень та посадового окладу (тарифної ставки) працівнику першого тарифного розряду Єдиної тарифної сітки в розмірі 1921 гривень [2].

При формуванні бюджету міста Трускавець на 2020-2021 роки враховано основні прогнозні макропоказники економічного і соціального розвитку України на 2019-2021 роки, схвалені постановою Кабінету Міністрів України від 11.07.2018 № 546.

Оскільки головними галузями економіки міста є санаторно-курортна та готельна, поступлення від них складають основну питому вагу усіх платежів до бюджету міста. Відтак одним із головних завдань місцевої влади є забезпечення стабільного фінансово-економічного стану санаторно-курортних та готельних закладів (завантаженість, працевлаштування персоналу на повну ставку, виплата заробітної плати не нижче середньообласного рівня тощо).

Також необхідним є забезпечення стабільності наповнення бюджету міста Трускавець суб'єктами малого підприємництва, із дотриманням законодавства про працю і виплатою заробітної плати не нижче мінімальної.

Перспективним для курорту є також розвиток медичного туризму.

Насамкінець зазначимо, що у 2020- 2021 роках місцевою владою передбачене здійснення таких основних заходів: підтримка стійкого соціально-економічного розвитку міста з урахуванням збалансування загальнодержавних та регіональних інтересів; посилення інвестиційної складової місцевих бюджетів шляхом збільшення джерел формування бюджету розвитку і зростання інвестиційних ресурсів місцевих бюджетів; забезпечення принципу субсидіарності при визначенні міжбюджетних трансфертів між місцевими бюджетами з урахуванням критеріїв повноти надання гарантованих послуг та наближення їх до безпосереднього споживача.

А серед основних результатів, яких планується досягти, виокремимо: підвищення фінансової спроможності місцевого бюджету; підвищення конкурентоспроможності, зростання інвестиційної привабливості та поживлення інноваційної активності в місті; підвищення питомої ваги коштів на соціальну підтримку незахищених верств населення; підвищення ефективності використання бюджетних коштів соціального спрямування.

Таким чином, можемо стверджувати, що реформа органів місцевого самоврядування, розпочата у 2015 році, відіграла велику роль у децентралізації управлінських функцій влади, розширила можливості організаційного, фінансового та адміністративного впливу місцевих органів самоврядування на соціально-економічні перетворення міста Трускавець.

#### **Список використаних джерел:**

1. Субботович Ю. Бюджетна децентралізація та зміцнення фінансів органів місцевого самоврядування. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. Київ, 2012. 246 с.

2. Пояснювальна записка до рішення міської ради «Про бюджет міста Трускавця на 2019 рік».